Lietas arhīva Nr. C-0741-23/4
ECLI:LV:VRT:2023:0503.C71360422.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Limbažos 2023.gada 3.maijā

Vidzemes rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese A.Grīnberga
ar tiesas sēžu sekretāri L.Brunēvicu
piedaloties atbildētāja pārstāvim /pers. A/
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu SIA "/Nosaukums A/" prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

SIA "/Nosaukums A/" (turpmāk prasītājs) cēlusi tiesā prasību pret /pers. B/ (turpmāk atbildētājs) par parāda piedziņu, lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam pamatparādu 5091,72 EUR, parāda piedziņas izdevumus 17 EUR, kreditora izdevumus 674,20 EUR, likumiskos procentus 816,07 EUR par laiku no 20.01.2020. līdz 21.09.2022., līgumsodu 810,50 EUR par laiku no 16.03.2018. līdz 19.01.2020., valsts nodevu 529,46 EUR, izdevumus par pieteikumu par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā 7,61 EUR, kas kopā ir 7946,56 EUR. Atzīt prasītāja tiesības saņemt no atbildētāja likumiskos sešus procentus gadā no nesamaksātās parāda pamatsummas par laika posmu līdz sprieduma pilnīgai izpildei.

Prasība pamatota ar apstākļiem, ka /datums/starp AS /Nosaukums B/ un atbildētāju noslēgts līgums Nr./līguma numurs/, saskaņā ar ko atbildētāja lietošanā nodots transportlīdzeklis /TL marka/, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/. Līguma 16.4.punktā noteikts, ka vienpusējas atkāpšanās gadījumā atbildētājam ir pienākums nekavējoties pēc pieprasījuma nodot transportlīdzekli AS /Nosaukums B/ vai tās pilnvarotai personai, un samaksāt visus līguma maksājumus līdz transportlīdzekļa nodošanas brīdim, kā arī citas naudas summas, kas pienākas AS /Nosaukums B/ saskaņā ar līgumu. Pamatojoties uz līguma II daļas 2.1.punktu, līzinga ņēmējs apņemas nodot AS /Nosaukums B/ īpašuma tiesības uz transportlīdzekli, pārdodot transportlīdzekli AS /Nosaukums B/, un AS /Nosaukums B/ apņemas samaksāt līzinga ņēmējam transportlīdzekļa pirkuma cenu. Pēc tam, kad AS /Nosaukums B/ būs ieguvis transportlīdzekli īpašumā, AS /Nosaukums B/ piešķir līzinga ņēmējam tiesības turēt, lietot (nomāt) un izpirkt transportlīdzekli, bet līzinga ņēmējs apņemas pieņemt transportlīdzekli līzingā – nomāt ar tiesībām to izpirkt, kā arī samaksāt līguma maksājumus. Atbildētājam bija jāveic maksājumi atbilstoši līguma 7.1.punktam. Prasības pieteikumam pievienotie dokumenti apliecina, ka starp atbildētāju un sākotnējo kreditoru tika noslēgti līguma grozījumi, kas paredzēja izsniegt atbildētājam papildus līzinga summas daļu. Līguma 8.1.punkts paredz atbildētāja pienākumu veikt procentu maksājumus no neizmaksātās transportlīdzekļa vērtības par visu faktisko finansējuma izmantošanas laiku līdz līguma izbeigšanai. Pēc līguma izbeigšanas atbildētājam ir pienākums maksāt likumiskos procentus. Līguma 15.3.punkts paredz prasītāja tiesības piemērot par līgumā noteikto maksājumu, izņemot līgumsodu, kavējumu līdz saistību izpildei vai līdz līguma izbeigšanai līgumsodu 0,5% apmērā no savlaicīgi nesamaksātās summas par katru kavējuma dienu, taču ne vairāk par 10% no neizmaksātās transportlīdzekļa vērtības, bet pēc līguma izbeigšanas likumiskos procentus.

Likumiskie procenti aprēķināti pēc formulas: 6/100/365 x (dienu skaits) x (pamatsumma). Likumisko procentu likme ir 6 % gadā, bet kavēto dienu skaits ir 975 dienas (par laiku no 20.01.2020. līdz 21.09.2022.), savukārt pamatsumma, no kuras ir aprēķināti likumiskie procenti ir 5091,72 EUR. Ņemot vērā iepriekš minēto, likumiskie procenti aprēķināti šādi: 6/100/365 x 975 x 5091,72 = 816,07 EUR.

Prasītāja saimniecisko darbību regulē Parādu ārpustiesas atgūšanas likums, Ministru kabineta 2013.gada 29.janvāra noteikumi Nr.61 "Noteikumi par parāda atgūšanas izdevumu pieļaujamo apmēru un izdevumiem, kuri nav atlīdzināmi", kas nosaka, prasītājam īstenojamo saskarsmi ar patērētāju un ar ārpustiesas parādu atgūšanu saistīto izdevumu apmēra noteikšanu, segšanas kārtību. Administrējot nenokārtotās saistības pret atbildētāju, prasītājs ir piemērojis ar ārpustiesas parādu atgūšanu saistītos izdevumus par kopējo apmēru 17 EUR. Prasītājs atbilstoši vairākkārtīgi ir mēģinājis sazināties ar atbildētāju gan telefoniski, gan rakstveidā. Atbildētājs līdz prasības celšanai nav izrādījis interesi par nenokārtotajām saistībām un nav izpildījis iepriekšminētās saistības. /datums/starp iznomātāju un prasītāju noslēgts cesijas līgums Nr./līguma numurs/, saskaņā ar ko iznomātājs cedējis savu saistību pret atbildētāju prasītājam.

Atbildētājs rakstveida paskaidrojumu par celto prasību nav iesniedzis.

Prasītājs lietā iesniedzis lūgumu, izskatīt lietu bez prasītāja pārstāvja klātbūtnes. Papildus norādīts, ka pēc prasības iesniegšanas tiesā atbildētājs parāda dzēšanai maksājumus nav veicis, līdz ar to prasītājs prasību uztur pilnā apmērā.

Prasītāja pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies. Tiesa pieteikto lūgumu apmierina un nolēma lietu izskatīt bez prasītāja pārstāvja klātbūtnes.

Atbildētāja pārstāvis tiesas sēdē nolasīja rakstveida paskaidrojumu saskaņā ar Civilprocesa likuma 166.pantu. Papildus norādīja, ka prasību neatzīst, uzskata to par nepamatotu, nepierādītu un tādēļ noraidāmu. Vērš tiesas uzmanību, ka prasītāja prasījumi pret atbildētāju ir noilguši, kas pats par sevi ir patstāvīgs pamats, lai prasību noraidītu. Nenoliedz, ka ir pastāvējušas saistības ar AS "/Nosaukums B/", atbildētāja lietošanā bijusi automašīna /TL marka/, ko atgriezis īpašniekam, uzskatījis, ka atgriežot automašīnu, saistības pret kreditoru ir dzēstas. Atbildētājs neatceras par līguma noslēgšanas apstākļiem, paša rīcībā līgums vairs neatrodas. Atbildētājs nav saņēmis no kreditora sūtījumus.

Motīvu daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība. Atbilstoši Civilprocesa likuma 190.panta otrajai daļai, tiesa spriedumu pamato ar apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā.

No lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem konstatējams, ka /datums/starp AS "/Nosaukums B/" un atbildētāju noslēgts finanšu līzinga līgums Nr./līguma numurs/, saskaņā ar ko AS "/Nosaukums B/" iegādājusies īpašumā transportlīdzekli /TL marka/, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, kas nodots lietošanā atbildētājam. Atbildētājs apņēmies segt maksājumus par transportlīdzekļa nomu ar tiesībām to izpirkt. Lai arī lietas materiālos neatrodas rakstveida pierādījumi, kas apliecinātu atbildētāja saistību uzņemšanos pret AS "/Nosaukums B/", tiesa neapšauba šo faktu, jo pats atbildētājs norādījis, ka viņa valdījumā atradusies minētā automašīna.

Lietā iesniegti iepriekš minētā līguma grozījumi, kas datēti ar 2017.gada 10.augustu, 17.novembri, 2018.gada 27.aprīli, ko nav parakstījušas neviena no līguma pusēm. Lietā nav pierādījumu par šo dokumentu noslēgšanas un parakstīšanas apstākļiem. Tāpat tiesa konstatē, ka prasītājs nav pievienojis pierādījumus, kas nepārprotami norādītu uz atbildētāja parādsaistību esību pret prasītāju.

Lietā nepastāv strīds, ka AS "/Nosaukums B/" cedējusi prasītājam prasījuma tiesības pret atbildētāju.

Atbildētājs norādījis, ka prasītāja celtajai prasībai ir iestājies noilgums.

Civillikuma 1893.pants noteic, saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās pienācīgi neizlieto likumā noteiktajā noilguma termiņā.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka noilguma institūts civiltiesībās ir veidots ar mērķi novērst ilgstošu nenoteiktību mantiskajās attiecībās, radīt skaidrību par tiesībām un pienākumiem, kas varētu būt par strīda priekšmetu, bet ieinteresētā persona ilgstoši nav centusies panākt savu tiesību atzīšanu vai realizēšanu. Saskaņā ar komentējamo pantu saistību tiesība izbeidzas, ja tiesīgā persona to neizlieto likumā noteiktā termiņā, ko sauc par noilguma termiņu (Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 2000, 357.lpp.).

Civillikuma 1910.pants noteic, ar noilguma termiņa notecējumu izbeidzas nevien prasības tiesība, bet arī pati saistību tiesība.

Noilguma iestāšanās uzskatāma par patstāvīgu pamatu prasības noraidīšanai. Tādējādi gadījumos, kad atbildētājs atsaucas uz noilgumu, tiesai ir pienākums primāri izvērtēt šo iebildumu (ierunas) pamatotību. Respektīvi, prasība pēc būtības jāizskata tikai tad, ja prasītājs, iesniedzot attiecīgus pierādījumus, ir spējis pārliecināt tiesu par to, ka prasība par saistības izpildi celta likumā noteiktā noilguma termiņa ietvaros (noilguma iesākuma aprēķināšana) vai arī pastāvējuši tādi apstākļi, kas pārtrauc noilgumu. Pretējā gadījumā saistība noilguma dēļ zaudē spēku uz likuma pamata, un tālab noilgusi prasība nevar tikt apmierināta (Senāta Civillietu departamenta 2018.gada 10.decembra spriedums lietā Nr.SKC-323/2018).

Saskaņā ar Komerclikuma 388.pantu, komercdarījumi ir komersanta tiesiskie darījumi, kas saistīti ar komercdarbību. Likuma 389.pantā noteikts, ja darījums ir komercdarījums tikai vienam no darījuma dalībniekiem, šā likuma noteikumi par komercdarījumiem ir vienlīdz piemērojami arī pārējiem darījuma dalībniekiem, ciktāl normatīvajos aktos patērētāju tiesību aizsardzības jomā vai citos likumos nav noteikts citādi.

Civillikuma 1896.pants noteic, ka noilgums sāk tecēt ar to dienu, kurā prasījums ir tā nodibināts, ka pret parādnieku, kas nav izpildījis savu pienākumu, nekavējoties var celt prasību, kaut arī tomēr vēl nebūtu ne parādnieks liedzies izpildīt, ne arī kreditors viņam to atgādinājis.

Tiesa atzīst, gadījumā, ja starp pusēm pastāvējušas tiesiskās attiecības, kas izriet no 2017.gada 7.marta finanšu līzinga līguma, tad šis darījums ir atzīstams par komercdarījumu Komerclikuma 388.panta izpratnē.

Saskaņā ar Komerclikuma 406.pantu no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš.

Prasītājs prasību cēlis tiesā 2022.gada 21.novembrī.

Civillikumā paredzēti gadījumi, kas noilgumu aptur (Civillikuma 1898.pants) vai pārtrauc (1902., 1904.-1906.pants). Noilgumu pārtrauc: 1) prasības celšana, 2) atgādinājums parādniekam, 3) parāda atzīšana. To esība, rodoties strīdam, atbilstoši vispārējam principam jāpierāda tiesīgajai personai – kreditoram (Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 11.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKC-78/2017 (C07035513) 5.2.punktu, 2017.gada 19.oktobra sprieduma lietā Nr.SKC-382/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1019.C33344914.1.S) 11.3.punktu).

Lietā prasītājs iesniedzis rakstveida pierādījumus – rēķinus, kas datēti ar 2017.gada 7.martu, 13.maiju, 10.augustu, 3.novembri, 21.novembri, 2018.gada 15.martu, 27.aprīlil, kas adresēti atbildētājam, kuros norādītas pozīcijas par veicamajiem maksājumiem – pamatsummas un blakus prasījumu apmērs. Citu pierādījumu, ka prasītājs būtu vērsies pie atbildētāja, lietā nav.

Kā norādīts Augstākās tiesas Senāta 2022.gada 22.jūnija spriedumā lietā SKC-282/2022, atgādinājumam jābūt paziņotam individuāli un personiski parādniekam, un tajā jābūt nepārprotami paustai kreditora gribai prasīt konkrētas saistības izpildi (Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 4.jūlija spriedums lietā Nr.SKC-248/2017 7.punkts, 2017.gada 16.oktobra spriedums lietā Nr.SKC-369/2017 7.4.punkts, 2018.gada 26.oktobra spriedums lietā Nr.SKC-186/2018 7.2.2.punkts, Senāta Civillietu departamenta 2020.gada 3.decembra spriedums lietā Nr.SKC-12/2020 9.1.punkts).

Tātad par atgādinājumu Civillikuma 1905.panta izpratnē atzīstams parādniekam adresēts kreditora pieprasījums izpildīt konkrētu saistību, kas periodisku izpildījumu gadījumā nozīmē skaidru norādi uz to, kurš no atsevišķajiem izpildījumiem tiek prasīts.

Prasītājs lietā nav iesniedzis rakstveida pierādījumus, kas apliecinātu, ka atbildētājam ir nosūtīti jebkāda veida sūtījumi. Savukārt atbildētājs norādījis, ka nav saņēmis nevienu prasītāja sūtījumu. Ņemot vērā minēto, prasītājs nav pierādījis faktu, ka prasītāja sagatavotie paziņojumi, vai rēķini par parādsaistību esību būtu nosūtīti atbildētājam, tiesa atzīst, ka minētie sūtījumi, attiecībā uz kuriem nav pierādīs to nosūtīšanas fakts atbildētājam, nepārtrauc Komerclikuma 406.pantā noteikto noilguma termiņa tecējumu. Prasītāja prasījumi pret atbildētāju ir noilguši, kas ir patstāvīgs pamats prasības noraidīšanai. Attiecīgi tiesa nevērtē pēc būtības citus prasības pieteikumā un atbildētāja rakstveida paskaidrojumā norādītos faktus un argumentus.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta trešo daļu, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Atbildētājam lietā ir radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi 1100 EUR advokāta palīdzības samaksai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkta noteikumiem atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 EUR - to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījuma apmierinātās daļas; ceturtā daļa noteic, ja prasība izskatīta tikai pirmās instances tiesā, atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai nedrīkst pārsniegt 50 procentus no šā panta pirmajā daļā noteiktā maksimālā

atlīdzības apmēra. Panta piektā daļa paredz, ka tiesa var noteikt mazāku apmēru atlīdzināmo izdevumu advokāta palīdzības samaksai, ievērojot taisnīguma un samērīguma principu, kā arī izvērtējot objektīvos ar lietu saistītos apstākļus, it īpaši - lietas sarežģītības un apjomīguma pakāpi, tiesas sēžu skaitu lietas izskatīšanas laikā un tiesu instanci, kurā prasība tiek izskatīta.

Satversmes tiesa atzinusi, ka izdevumi advokāta palīdzības samaksai ietilpst tiesību uz brīvu pieeju tiesai tvērumā, kas ir viens no taisnīgas tiesas elementiem, un jēdziena "brīva pieeja tiesai" saturā ietilpst arī tiesas noteikts puses pienākums konkrētā apmērā atlīdzināt izdevumus advokāta palīdzības samaksai (Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2014.gada 7.februāra spriedums lietā Nr.2013-04-01 19.1.punkts, 2015.gada 29.aprīļa spriedums lietā Nr.2014-31-01 9.punkts).

Kā atzīts juridiskajā literatūrā, "puse, kura zaudējusi procesā, atzīstama par tādu, kas nepamatoti izvairījusies no citas personas tiesību ievērošanas un izraisījusi nepieciešamību griezties tiesā. Tādēļ ir loģiski, ka tai jānes ar to saistītie izdevumi. Tiesas izdevumi, ko segusi puse, kuras labā taisīts spriedums, uzskatāmi par puses zaudējumiem to plašākā izpratnē" (Civilprocesa likuma komentāri I. daļa (1-28.nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016. 146.lpp.).

Ņemot vērā minēto tiesisko regulējumu, novērtējot advokāta atlīdzības apmēru un pārējos apstākļus lietā tiesa atzīst, ka no prasītāja atbildētāja labā ir piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 1100 EUR, ņemot vērā faktu, ka advokāts ir sniedzis prasītājam juridisko palīdzību, sagatavojis dokumentus un realizējis atbildētāja pārstāvību tiesas sēdē.

Lietas izskatīšanas gaitā ir radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 8,08 EUR apmērā. Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta otrajai daļai, Ministru kabineta 2022.gada 11.janvāra noteikumu Nr.20 "Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu aprēķināšanas kārtība" 14., 15.punktam, tiesa piedzen no prasītāja valsts labā minētos izdevumus norādītajā apmērā.

Ievērojot Civilprocesa likuma 195.pantu un Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulces 2021.gada 15.decembra lēmumā sniegto skaidrojumu, atbildētājam un valstij atzīstamas tiesības saņemt no prasītāja likumiskos 6% gadā no piedzītās tiesas izdevumu summas par laiku līdz sprieduma izpildei, līdz vēl nesamaksāto procentu summa sasniegusi ar spriedumu piedzītās summas lielumu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu, prasītājam nosakāms desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu.

Rezolutīvā daļa

Tiesa, vadoties pēc Civilprocesa likuma 190. un 193.panta,

nosprieda

noraidīt SIA "/Nosaukums A/" prasību pret /pers. B/ par parāda piedziņu

Piedzīt no SIA "/Nosaukums A/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, /pers. B/, personas kods /personas kods/, labā ar lietas vešanu saistītos izdevumu 1100 EUR (viens tūkstotis viens simts *euro*), atzīstot /pers. B/ tiesības saņemt likumiskos sešus procentus gadā no minētās summas par laiku līdz sprieduma izpildei, līdz vēl nesamaksāto procentu summa sasniegusi ar spriedumu piedzītās summas lielumu. Samaksa izdarāma kontā /konta numurs/ AS "Swedbank".

Piedzīt no SIA "/Nosaukums A/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,08 EUR (astoņi *euro* astoņi centi), atzīstot valstij tiesības saņemt likumiskos sešus procentus gadā no norādītās summas par laiku līdz sprieduma izpildei, līdz vēl nesamaksāto procentu summa sasniegusi piedzītās summas lielumu. Samaksa izdarāma Tiesu administrācijas, reģistrācijas numurs 90001672316, kontā LV51TREL21904580 19000, mērķis: 21499.

Spriedumam daļā par tiesas izdevumu piedziņu noteikt termiņu labprātīgai izpildei desmit dienas no sprieduma stāšanās spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt divdesmit dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas Vidzemes apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Vidzemes rajona tiesā. Datums, kad spriedums ir pieejams tiešsaistes sistēmā – 2023.gada 3.maijs, uzskatāms par sprieduma pasludināšanas datumu.

Tiesnese A.Grīnberga